YASHIL IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (2)

ISSN: 2992-8982
https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/
2026

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, may.
2-qism

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir oʻrinbosari:
Karimov Norboy Gʻaniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – Oʻzbekiston doʻstlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat Gʻafforovna, pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdugʻaniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Koʻnak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoʻja oʻgʻli, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin oʻgʻli, Oʻzb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshligʻi
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining oʻrinbosari
Ochilov Farkhod, Oʻzb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshligʻi
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil oʻgʻli, texnika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), katta oʻqituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon oʻgʻli, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor oʻgʻli, TDIU katta oʻqituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali
O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR TAHLILINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'NALISHLARI 12
Xudoyberdiyev Ulug'bek Axmad o'g'li

O'ZBEKISTON KOMPANIYALARIDA DIVIDEND SIYOSATI JOZIBADORLIGINI OSHIRISH 16
Shermuxamedov Akmal Komiljonovich

РАЗВИТИЕ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ФИНТЕХА И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА 21
Салимова Зиёда Рустамжон қизи

ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARIDA YO'QOTISHLAR HISOBI UCHUN ISHCHI HISOBVARAQLARI TIZIMINI ISHLAB CHIQISH 27
Xojimurodov Zuxriddin Shukurullo o'g'li

RAQAMLI MUHITDA BANK XIZMATLARINI MASOFADAN KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH 32
Azlarova Aziza Axrorovna

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SOLIQ ORGANLARI FAOLIYATINI SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI 36
Soyibova Matluba Ahmedboyevna

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 41
M.O. Yo'ldoshova

NARXLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY KONSEPSIYASI SIFATIDA DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISH 45
Anvar Deberdiyev

SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISH YO'LLARI 49
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich

STARTAP EKOTIZIMLARINI RAG'BATLANTIRISHNING SOLIQ MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: GLOBAL MUAMMOLAR VA HUDUDIY IMKONIYATLAR 55
Ishimova Mohinur Absalomovna

UMUMIY OVQATLANISH TIZIMIDA B2B MARKETINGINI JORIY ETISH. (XORAZM VILOYATI MISOLIDA) 61
Zakirova Gulnoza Qudratovna, Aliyeva Gulnora Ildarovna

TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA NOMOLIYAVIY AKTIVLAR HISOBI AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI 67
Iskanov Xoljigit Nurkosimovich

RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MARKAZIDA ICHKI AUDIT TIZIMINI TASHIL ETISH AMALIYOTI 73
Suyunov Yorqin Bekmurodovich, Nazarov Ubaydulla Abdumannapovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI 79
Yuldashev Akmal Kiyomovich

TOG'-KON KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIM HOLATINI BAHOLASH VA IQTISODIY SAMARADORLIK ZAXIRALARINI ANIQLASH 83
Abirova Nargizabonu

YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI VA ULARNING MILLIY RIVOJLANISHI 88
Turayev Abduvohid Kuldashevich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

IQTISODIYOTNING INNOVATSION TARAQQIYOTI SHAROITIDA MEHNAT RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI....93
Artiqova O‘g‘iljon Zafar qizi

O‘ZBEKISTON MILLIY TELERADIOKOMPANIYASI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SEMIR MODELIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI....101
Rustamov Zafar

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH TANNARXINI PASAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI....107
Metyakubov Azamat Djumanazarovich

BUXORO ARK ANSAMBLI TURISTIK SIG‘IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH....111
Sulaymonova Malika Maxmudovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o‘g‘li

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПЛАНИРОВАНИЯ, КОНТРОЛЯ И АНАЛИЗА ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ НА МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ....116
Муродов Шавкатжон Фарходович, Зайналов Ж. Р.

XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDAGI INVESTITSION LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO‘LLARI....121
Ochildiyeva Naima Mengziya qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna

TIJORAT BANKLARINING KREDITLASH AMALIYOTIDA SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH....127
Melibayev Sodir Adilovich

TIJORAT BANKLARI RENTABELLIGINI TA’MINLASHDA AKTIVLAR VA REGULYATIV KAPITALNING O‘RNI....135
Sheraliev Abbos Xolmuminovich

DIGITAL TRANSFORMATION OF DECISION-MAKING IN THE NATIONAL ELECTRICITY GRID OF UZBEKISTAN....140
Abdumalik A. Djumanov, Mukhlisa M. Gafurova, Tursunmurod R. Sobirov

VIRTUAL IQTISODIYOTNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH MEXANIZMLARI....147
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich

O‘ZBEKISTON QIMMATLI QOG‘OZLAR BOZORINING RIVOJLANISH HOLATI VA INSTITUTSIONAL TUZILMASI....152
Shamsiddinov Ne’matjon Ashurali o‘g‘li

ASOSIY VOSITALAR HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH....157
To‘ychiyeva Dilnoza Farxod qizi

ELEKTRON TIJORAT BOZORIDA RISKLARNI BAHOLASH MASALALARI....162
Aripov Ulug‘bek Bahodirovich

UY-JOY BOZORINI IPOTEKA KREDITLASH AMALIYOTI ORQALI INTEGRATSIYA QILISH: O‘ZBEKISTON SHAROITIDA RIVOJLANISH YO‘NALISHLARI....166
A’zamxo‘jayeva Nihola Sulaymon qizi

HUDUDIY INVESTITSIYA TARKIBINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA DINAMIK TA’SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)....171
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI KREDITLASH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH....175
Bo‘taev O‘tkir Eshboevich

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISHNING INNOVATSION USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH....181
Umarova Malika Nematjanovna

РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ЗЕЛЕНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ КАК ФАКТОР СТАНОВЛЕНИЯ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ....187
Рахмонов Джамшид Одил угли

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ КУЛЬТУРЫ УЗБЕКИСТАНА 194
Абдусаламова Фарогат Сунатиллаевна

BANK XIZMATLARI KO‘RSATISH MEZONLARINI ANIQLASH VA ULARNI BAHOLASH 200
Avazbek Jo‘rayev

BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK OMILLARNING IQTISODIY AHAMIYATI 207
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna

ASALARICHILIK XO‘JALIKLARIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI 211
Berdimuratov Kuanishbay Genjebaevich

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ПРОЕКТОВ И ПРОГРАММ 215
Абдупаттоев Абдухакимжон Абдулхамид угли

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING “YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISH STRATEGIYASI 228
Mohichexra Melikovna Mo‘minova

INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI: XALQARO TAJRIBA TAHLILI 233
Dilbar Xasanovna Aslanova, Usmanova Zumrad Islamovna

TA’LIM TIZIMIDA MARKETING YONDASHUVI VA TAMOYILLARINI QO‘LLASHNING NAZARIY ASOSLARI 239
Musayeva Shoira Azimovna, Raxmonova Aziza Tolibovna

MEHMONXONALAR VA OILAVIY MEHMON UYLARI RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI 245
Boynazarov Ulug‘bek Egamberdiyevich

HUDUDLARNING TURISTIK SALOHIYATIDAN FOYDALANISH ORQALI ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI 250
Daminov Mirvoxid Isroilovich

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING BARQAROR IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI: MAKROIQTISODIY VA TARMOQ KO‘RSATKICHLARI ASOSIDA TAHLIL 255
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich

OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING INNOVATSION SAMARADORLIKKA TA’SIRI 264
Abdunabiyev Sirojiddin G‘anijon o‘g‘li

ИССЛЕДОВАНИЕ АКТИВНОСТИ И СТАБИЛЬНОСТИ КАТАЛИЗАТОРОВ В ПРОЦЕССЕ ГИДРООЧИСТКИ НЕФТЕПРОДУКТОВ И ИХ РОЛЬ В ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ 271
Тураев Баходир Тиркашевич, Махманов Дониёр Махманович

SURXONDARYO VILOYATI HUDUDIY TURIZM BOZORINING MARKETING TAMOYILLARI ASOSIDAGI KOMPLEKS TAHLILI 276
Namozov Shahzod Maxmud o‘g‘li

INNOVATIVE TRANSFORMATION PROCESSES AND ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE FIELD OF AGRICULTURAL SERVICES 282
Djurayeva Dilnoza Davronovna, Boltayeva Shakhnoza Bebudovna

COMPARISON OF HOSPITAL-BASED AND HOME-BASED REHABILITATION AFTER CERVICAL SPINE SURGERY IN UZBEKISTAN 290
Shokhrukh Ziyavaddinov

O‘ZBEKISTON AKSIYADORLIK JAMIYATLARI MOLIYAVIY KOEFFITSIYENTLARI TAHLILI 299
Norqulov Mirsaid To‘lqin o‘g‘li

TIJORAT BANKLARIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI 306
Turdiyev Izatulla Ollaqulovich

XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA IJARA HISOBI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 312
Xoliqulova Yulduz Panji qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGIGA RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSIYALARNING O‘RNI: XORIJ TAJRIBASI 317
Mavlonov Ozod Ulug‘bekovich

QISHLOQ XO‘JALIGINI RIVOJLANTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING XORIJIY DAVLATLAR ILG‘OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI 322
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi

BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH ASOSIDA BOSHQARISHNING ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALARI 330
Boltayev Zokirjon Otanazarovich

RAQAMLI IQTISODIYOT TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TO‘LOV QOBILIYATINI TA’MINLASHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI 334
Adilova Zohida Ikromjonovna

MOLIYAVIY AKTIVLAR TARKIBIDAGI DEBITORLIK QARZDORLIKLARINI MHXS TALABLARI ASOSIDA BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI 339
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich

ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ МЕНЕДЖМЕНТА В УСЛОВИЯХ УДАЛЁННОЙ РАБОТЫ 345
Хамидов Далер Дилшодович

ISMOIL SOMONIY MAQBARASINING TURISTIK SIG‘IMINI BAHOLASH: BUXORO TARIXIY MARKAZI MISOLIDA 351
Choriyeva Dilovar Tohir qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o‘g‘li

CONSUMER TRUST IN UZBEKISTAN’S E-COMMERCE 356
Erkin Shavqiyev Professor, Ulugmurodov Farkhod

IMPROVING THE FINANCING SYSTEM OF EXPORT ACTIVITIES OF SMALL BUSINESS ENTITIES 362
Karamatdinova Aysawle Parakhatovna

XORIJIY OLIY TA’LIM MUASSASALARINING RAQAMLI MARKETING VOSITALARI TAHLILI: O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI 369
Sharopova Nafosat, Xolmamatov Diyorbek

SURXONDARYO VILOYATIDA MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIGA TA’SIR ETUVCHI IJTIMOIY-IQTISODIY OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH 374
Islomov Bobur Bahodir o‘g‘li

XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARGA AMORTIZATSIYA HISOBLASH USULLARI VA AUDITORLIK HISOBOTINI TAKOMILLASHTIRISH 380
Xasanov Shoxrux Raximjonovich

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA REAL SEKTOR KORXONALARINING ROLI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 385
Sobitova Ra’no Solidjonovna, Babaxadjayev Firdavs Bahodir o‘g‘li

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE NEW UZBEK CONSULTING SERVICES MARKET AND METHODS FOR ASSESSING THE POTENTIAL FOR ATTRACTING INVESTMENTS 388
Usmonova Dilfuza Ilkhomovna

RESPUBLIKAMIZDA UMUMIY OVQATLANISH SOHASI XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARDAN FOYDALANISH 394
Kalanova Moxigul Baxritdinova

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA KORXONA BOSHQARUVINING TASHKILIY-IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI 399
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi, Yoqubov Madaminbek Abdurahim o‘g‘li

BALIQCHILIK SOHASIDA TADBIRKORLIK MAJMUALARINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING ROSSIYA TAJRIBASI VA UNI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI 406
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA CHIQINDILARNI BOSHQARISH TIZIMINING ZAMONAVIY MODELLARI 416
Xasanov Komil Mutalibjanovich

TOSHKENT VILOYATI QISHLOQ HUDUDLARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIY-IQTISODIY OMILLARI: EMPIRIK TAHLIL 421
Saidakbarova Ziyoda Doniyor qizi

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR FINANCIAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF ADDITIONAL ACTIVITIES IN FARM ENTERPRISES 426
Kalimbetov Khaliknazar Kurbanbaevich

KIMYO SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH 432
Suyarov Shaxzod Salim o'g'li

XALQARO MOLIYA TASHKILOTLARIDAN O'ZBEKISTONGA JALB ETILGAN IMTIYOZLI MABLAG'LARNING SAMARADORLIGI 438
Turdiyeva Zarnigor Asqar qizi

NAVOIY VILOYATIDA TURIZM XIZMATLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH 442
Turayev Abduvoxid Kuldashevich

TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKNI BOSHQARISHNING XORIJIY AMALIYOTI 448
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich

KORXONALARDA STRATEGIK REJANI ISHLAB CHIQISH DARAJALARI VA BOSQICHLARI 452
Zaripova Sayohat Zafarovna

IQLIM O'ZGARISHINING AGRAR IQTISODIYOTGA TA'SIRI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA XALQARO TAJRIBA 457
Ozodxon Mahmudovna Qo'ziboyeva, Anvarbekov Fayzullo Rustamjon o'g'li, Rahmonova Xosiyatxon Fayzullo qizi

WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF BANKING SERVICES THROUGH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND BIG DATA TECHNOLOGIES 462
Mamatova Sevara Ilhom kizi

O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISK MENEJMENT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH 470
Toshpulatov Davron Akromovich

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH: HOLAT, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR 477
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna

YASHIRIN IQTISODIYOTNING RASMIY IQTISODIYOTGA TA'SIRINI BAHOLASH MUAMMOLARI 482
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li

NAVOIY VILOYATI QIZILQUM CHO'LLARIDA XALQARO TURIZMNI TASHKIL QILISH VA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI 486
Turayev Abduvoxid Kuldashevich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

NAVOIY VILOYATI QIZILQUM CHO‘LLARIDA XALQARO TURIZMNI TASHKIL QILISH VA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO‘NALISHLARI

Turayev Abduvoxid Kuldashevich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
“Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi assistenti
Email: abduvoxidturayev70@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada Navoiy viloyati Qizilqum cho‘llarida xalqaro turizmni tashkil etish va rivojlantirishning strategik yo‘nalishlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda cho‘l hududlarining tabiiy, arxeologik, etnografik va rekreatsion resurslari, infratuzilma holati hamda 2030-yilgacha turizm sohasi uchun belgilangan maqsadli ko‘rsatkichlar asosida amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so‘zlar: Qizilqum, Navoiy viloyati, xalqaro turizm, cho‘l turizmi, ekoturizm, Sarmishsoy, turistik infratuzilma, investitsiya, hududiy rivojlanish, raqamli marketing.

Abstract. The article analyzes the strategic directions for organizing and developing international tourism in the Kyzylkum deserts of the Navoi region. The study develops practical recommendations based on the natural, archaeological, ethnographic, and recreational resources of desert areas, the condition of infrastructure, and the target indicators set for the tourism sector until 2030.

Key words: Kyzylkum, Navoi region, international tourism, desert tourism, ecotourism, Sarmishsoy, tourism infrastructure, investment, regional development, digital marketing.

Аннотация. В статье анализируются стратегические направления организации и развития международного туризма в пустынях Кызылкум Навоийской области. В исследовании на основе природных, археологических, этнографических и рекреационных ресурсов пустынных территорий, состояния инфраструктуры, а также целевых показателей развития туристической отрасли до 2030 года разработаны практические предложения.

Ключевые слова: Кызылкум, Навоийская область, международный туризм, пустынный туризм, экотуризм, Сармышсай, туристическая инфраструктура, инвестиции, региональное развитие, цифровой маркетинг.

KIRISH

O‘zbekistonning cho‘l hududlari turizm uchun yangi makon sifatida qaralishi bejiz emas. R. Hayitboev ta’kidlaganidek, mamlakat hududining katta qismi arid mintaqalarga to‘g‘ri keladi va ushbu hududlarda turizmni tashkil qilish cho‘l aholisi uchun yangi ish o‘rinlari, qo‘shimcha daromad manbalari hamda mahalliy infratuzilmani rivojlantirish imkonini beradi[1]. Ayniqsa, Navoiy viloyati Qizilqum cho‘llari Sarmishsoy petrogliflari, To‘dako‘l va Aydar-Arnasoy rekreatsion yo‘nalishlari, etnoturizm, safariy, ekoturizm va geoturizm uchun alohida ahamiyatga ega.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, mamlakatda turistlar oqimini ko‘paytirish bo‘yicha maqsadli vazifalar belgilangan bir sharoitda yangi turistik hududlar va yangi mahsulotlar yaratish zarur. 2030-yilga qadar xorijiy turistlar yillik sonini 20 million nafargacha yetkazish va ichki sayyohlarning respublika bo‘ylab 25 millionta safarini ta’minlash maqsad qilib belgilangan.

1 Hayitboev R. O‘zbekistonning cho‘llarida turizmni rivojlantirish istiqbollari. Monografiya. - Samarqand: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2018. - B. 7-10.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Qizilqum cho‘llarida turizmni rivojlantirish masalasi mahalliy ilmiy adabiyotlarda nisbatan yangi yo‘nalish hisoblanadi. R. Hayitboevning “O‘zbekistonning cho‘llarida turizmni rivojlantirish istiqbollari” monografiyasi bu borada muhim manba bo‘lib, unda cho‘l mintaqalarining turistik resurslari, ularning geografiyasi, cho‘llarda turizmni tashkil qilish konsepsiyasi va amaliy mexanizmlari yoritilgan[2].

Normativ-huquqiy manbalar ichida O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 27-apreldagi “2022 — 2026-yillarda Navoiy viloyati hududlarini kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholi turmush darajasini yanada yaxshilashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 217-son[3] qarori alohida ahamiyatga ega. Ushbu qarorda 2022–2026-yillarda Navoiy viloyati hududlarini kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish, xizmat ko‘rsatish, turizm infratuzilmasi, aholi turmush darajasi va investitsiya muhitini yaxshilash bo‘yicha vazifalar belgilangan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi “Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo‘ljallangan ustuvor yo‘nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-21-son[4] Farmoni bilan “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi yangilangan va maqsadli ko‘rsatkichlar qayta ko‘rib chiqilgan. Unda turizm sohasini 2030-yilgacha yangi bosqichga olib chiqish, xorijiy turistlar sonini 20 million nafargacha yetkazish, turizm klasterlari sonini 25 taga yetkazish va mehmon o‘rinlari sonini 240 mingtaga yetkazish ko‘zda tutilgan. Bu ko‘rsatkichlar Qizilqumda xalqaro turizmni rivojlantirishni milliy strategiya bilan bog‘lash imkonini beradi.

Milliy statistika qo‘mitasining 2025-yil yakunlari bo‘yicha e’lon qilgan ma’lumotlariga ko‘ra, O‘zbekistonga 11,7 million nafar chet el fuqarosi turizm maqsadida tashrif buyurgan va bu ko‘rsatkich o‘tgan yilga nisbatan 46,8 foizga oshgan. Bu tendensiya mamlakatda turistik talab kengayib borayotganini ko‘rsatadi. Shuning uchun Navoiy viloyatida Qizilqum cho‘llari asosida yangi xalqaro turizm yo‘nalishlarini tashkil etish iqtisodiy jihatdan asosli hisoblanadi[5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, statistik guruhlash, resurslarni inventarizatsiya qilish, SWOT-tahlil va strategik rejalashtirish usullaridan foydalanildi. Birinchi bosqichda Qizilqum cho‘llarining tabiiy-geografik, tarixiy-madaniy va rekreatsion resurslari o‘rganildi. Ikkinchi bosqichda Navoiy viloyatini 2022–2026-yillarda kompleks rivojlantirish dasturi va “O‘zbekiston – 2030” strategiyasidagi turizm ko‘rsatkichlari tahlil qilindi. Uchinchi bosqichda xalqaro turizmni rivojlantirish uchun ustuvor strategik yo‘nalishlar ishlab chiqildi.

Tadqiqotda Qizilqum cho‘llaridagi turistik imkoniyatlar besh yo‘nalish bo‘yicha baholandi: tabiiy resurslar, madaniy-arxeologik meros, transport va infratuzilma, xizmatlar bozori, raqamli targ‘ib va xalqaro marketing.

Tahlilda asosiy ma’lumotlar R. Hayitboev monografiyasi, Navoiy viloyatini rivojlantirishga oid hukumat qarori, “O‘zbekiston – 2030” strategiyasining maqsadli ko‘rsatkichlari va Milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlariga tayangan holda tizimlashtirildi. Maqoladagi jadvallar va diagramma ushbu manbalar asosida muallif tomonidan qayta ishlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Qizilqum cho‘llari Navoiy viloyatining turistik imijini shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Cho‘l hududlari odatda iqlim sharoiti og‘ir, aholi punktlari siyrak va infratuzilma cheklangan makon sifatida qabul qilinadi. Biroq, xalqaro turizm tajribasi shuni ko‘rsatadiki, aynan noodatiy landshaft, biologik xilma-xillik, qadimiy yo‘llar, etnik madaniyat va kam o‘zlashtirilgan hududlar yuqori qiymatli turistik mahsulotga aylanishi mumkin. Navoiy viloyatidagi Sarmishsoy petrogliflari, Oqtog‘ va Qarnabcho‘l davlat buyurtmaxonalari, To‘dako‘l atrofi, Qizilqum landshaftlari va cho‘l aholisining etnografik merosi ushbu salohiyatning asosiy tarkibiy qismlaridir.

R. Hayitboev monografiyasida cho‘llardagi turistik resurslar arxeologiya, ziyorat, ekoturizm, ovchilik, sardobalar, milliy mahsulotlar va milliy o‘yinlar kabi yo‘nalishlarga ajratiladi[6]. Bu tasnif Qizilqum turizmini bir yo‘nalish bilan cheklamasdan, kompleks mahsulotga aylantirish zarurligini ko‘rsatadi. Masalan, xalqaro turist uchun “Sarmishsoy – Qizilqum safarisi – yurt lageri – To‘dako‘l dam olish zonasi – Nurota ziyorat yo‘nalishi” kabi birlashgan marshrut yuqori qiymatli turpaket bo‘lishi mumkin (1-jadval).

2 Hayitboev R. O‘zbekistonning cho‘llarida turizmni rivojlantirish istiqbollari. Monografiya. - Samarqand: SamISI, 2018. - B. 11-13.
3 https://lex.uz/uz/docs/-5988219
4 https://www.lex.uz/uz/docs/-8050769
5 O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. 2025-yilda O‘zbekistonga 11,7 million nafar turist kelgan. - 16.01.2026. Elektron manba: stat.uz.
6 Hayitboev R. O‘zbekistonning cho‘llarida turizmni rivojlantirish istiqbollari. - Samarqand: SamISI, 2018. - B. 43-47.

1-jadval. Qizilqum cho'llarida xalqaro turizm uchun asosiy resurslar[7]

Resurs yoki obyekt	Joylashuvi	Turizm turi	Xalqaro ahamiyati	Rivojlantirish chorasi
Sarmishsoy petrogliflari	Navoiy shahriga yaqin hudud	Arxeologik va madaniy turizm	10 000 dan ortiq qoyatosh rasmlari, 7 ming yillik madaniy meros	YuNESKO brendingi, gidlar tayyorlash, AR-gid ilovasi
Qizilqum cho'l landshaftlari	Uchquduq, Tomdi, Nurota yo'nalishlari	Safariy, geoturizm, foto-turizm	Noodatiy tabiat va cho'l ekotizimi	Belgilangan marshrutlar, xavfsizlik punktlari
To'dako'l va Aydar-Arnasoy tizimi	Navoiy va Jizzax hududlari bilan bog'liq rekreatsion zona	Rekreatsion va ekoturizm	Suv havzalari va cho'l landshafti uyg'unligi	Dam olish zonalari, suv sporti, kemping
Oqtog' davlat buyurtmaxonasi	Nurota tumani	Ekoturizm	15420 ga tabiiy kompleksni muhofaza qilish hududi	Ekotropa, kuzatuv maydonchalari, ekologik ta'lim
Qarnabcho'l davlat buyurtmaxonasi	Navoiy viloyati cho'l hududi	Bioturizm va ilmiy turizm	Yo'rg'a-tuvaloq va cho'l biokompleksini muhofaza qilish	Nazoratli turlar, qush kuzatish marshruti
Cho'l qishloqlari va ovullari	Tomdi, Uchquduq va Nurota atrofi	Etnoturizm va gastronomik turizm	Mahalliy hayot tarzi va milliy qadriyatlar	Oilaviy mehmon uylari, hunarmandchilik markazlari

Sarmishsoy Qizilqum turizm mahsulotining markaziy brendi bo'lishi mumkin. Monografiyada Sarmish milliy bog'i hududida 10 000 dan ortiq qadimiy qoyatosh rasmlari mavjudligi, ulardan 650 tasi antik davrga oidligi va rasmlarda 35 tur hayvonlar tasvirlangani qayd etiladi[8]. Bu ma'lumot Sarmishsoyni faqat mahalliy ekskursiya obyekti emas, balki xalqaro arxeologik va madaniy turizm markazi sifatida rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi.

Navoiy viloyatini kompleks rivojlantirish bo'yicha hukumat qarorida xizmat ko'rsatish, transport, ichimlik suvi, elektr ta'minoti, "yashil hududlar", madaniyat muassasalari va turizm obyektlarini rivojlantirish bo'yicha aniq ko'rsatkichlar belgilangan. Xususan, hujjatda 2022–2026-yillarda turizm obyektlari va dam olish joylarini tashkil qilish, turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha 84 ta obyekt, turistlar sonini 2 298,0 ming kishiga yetkazish, shundan xorijiy turistlar 80,6 ming kishi, ichki turizm hisobidan 2 217,4 ming kishi bo'lishi ko'rsatilgan (2-jadval).

2-jadval. Navoiy viloyatida turizm va infratuzilma bo'yicha maqsadli ko'rsatkichlar[9]

Ko'rsatkich	O'lchov birligi	Jami maqsad	Qizilqum turizmi uchun ahamiyati	Taklif etiladigan amaliy chora
Turizm obyektlari va dam olish joylarini tashkil qilish	dona	84	Safariy, kemping, dam olish va etnoturizm punktlarini ko'paytirish	Sarmishsoy-To'dako'l-Qizilqum marshrutida 5-7 ta tayanch nuqta
Turistlar sonini oshirish	ming kishi	2 298,00	Navoiyning xalqaro va ichki bozordagi ulushini oshirish	Marketingni Qozog'iston, Rossiya, Turkiya, Xitoy va Evropa bozorlariga yo'naltirish
Xorijiy turistlar	ming kishi	80,6	Yuqori to'lov qobiliyatiga ega segmentni jalb qilish	Ingliz, rus va turk tillarida raqamli kontent va gidlar
Ichki turizm hisobidan tashriflar	ming kishi	2 217,40	Mahalliy talab orqali xizmatlar barqarorligini ta'minlash	Maktab, OTM va korporativ turlar dasturi
Transport xizmatlarini rivojlantirish	dona/km	38 yo'nalish, 152 bekat, 235 km	Cho'l obyektlariga yetib borish imkoniyatini oshirish	Aeroport-vokzal-Sarmishsoy-To'dako'l shuttle xizmatlari
Yashil hududlarni ko'paytirish	gektar	500	Ekologik turizm va dam olish sifatini yaxshilash	Turistik maskanlar atrofida soyalangan dam olish maydonlari

7 Manba: R. Hayitboev monografiyasi va Navoiy viloyatiga oid rasmiy hujjatlar asosida muallif tomonidan tuzilgan.
8 Hayitboev R. O'zbekistonning cho'llarida turizmni rivojlantirish istiqbollari. - Samarqand: SamISI, 2018. - B. 70-76.
9 Manba: Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 27-apreldagi 217-son qaroriga ilova asosida muallif tomonidan tuzilgan.

2-jadvaldan ko'rinib turibdiki, Navoiy viloyati uchun belgilangan infratuzilma va xizmat ko'rsatish ko'rsatkichlari Qizilqum turizmini rivojlantirishning amaliy bazasini yaratadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 30-apreldagi “Hududlarda turizm infratuzilmasini jadal rivojlantirish va sohada loyiha boshqaruvi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PQ-161-son[10] qarorida Navoiy viloyati bo'yicha turizm infratuzilmasini rivojlantirishning aniq maqsadli ko'rsatkichlari belgilangan bo'lib, u lar Qizilqum cho'llarida xalqaro turizmni tashkil etish uchun zarur bandlik, joylashtirish vositalari, turizm mahallalari va sanitariya-gigiyena infratuzilmasi bilan bevosita bog'liqdir (3-jadval).

3-jadval. Navoiy viloyatida turizm infratuzilmasini rivojlantirishning maqsadli ko'rsatkichlari[11]

Ko'rsatkich	2026-yil	2027-yil	Qizilqum turizmi uchun mazmuni
Yaratiladigan jami ish o'rinlari (soni)	550	620	Cho'l turizmi yo'nalishida xizmatlar bazasi va bandlik kengayadi
Yangi ish o'rinlari (soni)	200	250	Mehmonxona, gidlik, ovqatlanish va transport xizmatlari uchun yangi bandlik shakllanadi
Sohadagi ish o'rinlarini soyadan chiqarish (soni)	350	370	Turizm xizmatlari rasmiylashadi va servis sifati nazorati kuchayadi
Loyiha boshqaruvi bo'yicha turizm obyektlari (soni)	1	1	Hududiy turizm loyihalarini boshqarish institutsional asosga ega bo'ladi
Yangi tashkil etiladigan joylashtirish vositalari (soni)	18	27	Kemping, mehmon uyi va mehmonxona fondini kengaytirish imkoniyati ortadi
Shundan: mehmonxona (soni)	4	11	Xalqaro turistlarni qabul qilish quvvati bosqichma-bosqich oshadi
Yangi turizm ko'chasi, turizm mahallasi (soni)	3	2	Mahalliy xizmatlar, etnoturizm va gastronomik turizm bir nuqtada jamlanadi
Yangi sanitariya-gigiyena shoxobchalari (soni)	10	12	Cho'l marshrutlarida qulaylik, xavfsizlik va xizmat sifati yaxshilanadi

Ushbu ko'rsatkichlar Qizilqum turizmini umumiy g'oya darajasida emas, balki ish o'rinlari, joylashtirish vositalari, turizm mahallalari va sanitariya infratuzilmasi bilan bog'langan amaliy iqtisodiy loyiha sifatida rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi (4-jadval).

4-jadval. Navoiy viloyatida turizm obyektlari faoliyatini yo'lga qo'yish va rivojlantirish loyihalari[12]

T/r	Tuman nomi	Turizm obyektlari yoki hududlari nomi	Muddat	Qizilqum turizmi uchun ahamiyati
15	Nurota tumani	Nurota tumanidagi 2 300 yillik tarixga ega bo'lgan qadimiy suv o'tkazish inshooti - koriz va unga tutash hududlar	2026-yil	Tarixiy-ma'rifiy, ziyorat va cho'l turizmini birlashtiruvchi yangi mahsulot yaratadi
16	Navbahor tumani	“Sarmishsoy” davlat muzey qo'riqxonasi (mumkin bo'lgan hududda turizm va xizmat ko'rsatishni rivojlantirish)	2027-yil	Sarmishsoy petrogliflarini xalqaro arxeologik va madaniy turizm brendiga aylantirish imkonini beradi

Jadvaldagi loyihalar maqolada ilgari surilgan Sarmishsoy, Nurota va Qizilqum yo'nalishlarini strategik turizm marshrutiga aylantirish g'oyasini bevosita mustahkamlaydi. Ayniqsa, koriz inshootlari va Sarmishsoy hududi tarixiy meros, ekoturizm hamda xalqaro ekskursiya xizmatlarini birlashtiruvchi tayanch nuqtalar sifatida qaralishi mumkin (5-jadval).

10 https://lex.uz/uz/docs/-8167886
11 Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 30-apreldagi PQ-161-son qarori, 1-ilova ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.
12 Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 30-apreldagi PQ-161-son qarori, 3-ilova ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

5-jadval. 2026-2030-yillarda Navoiy viloyatida turistik loyihalarni amalga oshirish imkoniyati mavjud yer uchastkalari[13]

T/r	Loyiha nomi	Obyekt manzili	Maydoni	Amalga oshirish muddati
15	Ekoturizm va dam olish maskani hamda kapsula uylarini tashkil qilish	Nurota tumani, Chuya turizm mahallasi	1,7 ga	2026-2030 yillar
16	Kemping, dam olish va kapsula uylar hamda boshqa turizm xizmatlarini tashkil qilish	Xatirchi tumani, Langar turizm mahallasi	100 ga	2026-2030 yillar

Mazkur yer uchastkalari Qizilqum cho'llarida yuqori qiymatli xalqaro turistik mahsulotlar — ekoturizm, kemping, kapsula uylar, cho'l rekreatsiyasi va etnoturizm xizmatlarini paketlashtirish uchun real hududiy baza mavjudligini ko'rsatadi.

Qizilqum cho'llarida xalqaro turizmni tashkil qilishda ekotizimga ehtiyotkor yondashuv muhim. Cho'l ekotizimi nozik bo'lgani uchun turistik oqim nazoratsiz oshirilsa, tabiiy resurslarga zarar yetkazishi mumkin. Shu sababli Sarmishsoy, Oqtog', Qarnabcho'l va To'dako'l yo'nalishlarida "tashrif limiti", chiqindini qayta olib chiqish talabi, ekologik gidlar va raqamli monitoring tizimi joriy etilishi lozim. Bu xalqaro turistlar uchun ham ishonchli xizmat muhitini yaratadi, ham tabiiy merosni saqlaydi[14] (1-rasm).

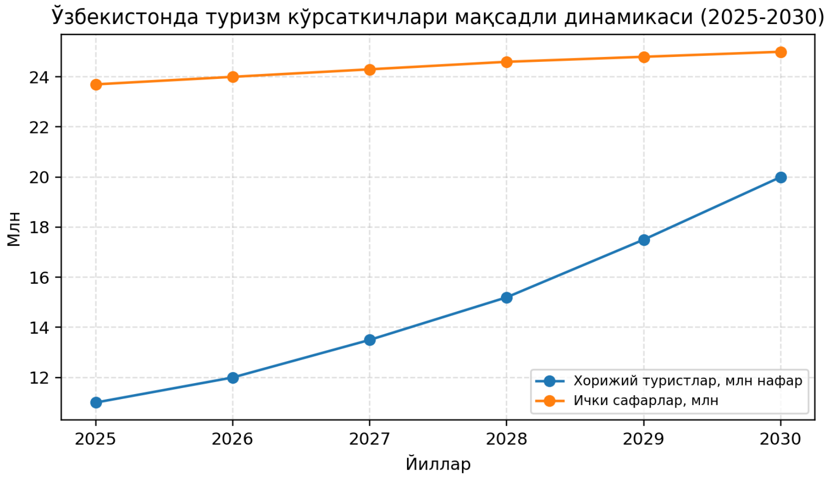

1-rasm. O'zbekistonda turizm ko'rsatkichlarining 2030-yilgacha maqsadli dinamikasi[15]

Diagrammadagi maqsadli dinamika Qizilqum turizmining ahamiyatini yanada oshiradi. Agar mamlakat 2030-yilgacha xorijiy turistlar sonini 20 million nafarga yetkazishni maqsad qilgan bo'lsa, yangi turistik mahsulotlar va yangi hududlar bozorga kiritilishi shart. Navoiy viloyatida cho'l turizmi aynan shunday yangi mahsulot sifatida milliy turizm portfelini kengaytirishi mumkin (6-jadval).

6-jadval. Qizilqum cho'llarida xalqaro turizmni rivojlantirish bo'yicha SWOT-tahlil[16]

Kuchli tomonlar	Kuchsiz tomonlar	Imkoniyatlar	Xavflar
Noyob cho'l landshafti va Sarmishsoy petrogliflari	Obyektlarga etib borish infratuzilmasi barcha nuqtalarda yetarli emas	Safariy, etnoturizm, geoturizm va foto-turizmni paketlashtirish	Cho'l ekotizimiga ortiqcha antropogen bosim
Navoiy shahri, aeroport va transport tarmog'i mavjudligi	Xalqaro darajada xizmat ko'rsatuvchi gidlar soni cheklangan	To'dako'l va Aydar-Arnasoy bilan birlashgan marshrutlar	Mavsumiylik va issiq iqlim ta'siri
Hukumat dasturlarida turizm infratuzilmasiga e'tibor berilgan	Marketing kontenti va raqamli bronlash tizimi yetarlicha kuchli emas	Xorijiy investitsiya, PPP va turizm klasterlari	Tabiiy va madaniy merosning noto'g'ri ekspluatatsiyasi

13 Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 30-apreldagi PQ-161-son qarori, 3-ilova ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.
14 Hayitboev R. O'zbekistonning cho'llarida turizmni rivojlantirish istiqbollari. - Samarqand: SamISI, 2018. - B. 62-76.
15 Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026 yil 16 fevraldagi PF-21-son Farmoni, 1-ilova, 48-bet ma'lumotlari asosida tuzilgan.
16 Manba: tadqiqot natijalari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

SWOT-tahlil Qizilqum turizmining raqobat ustunligi noyob resurslarda, asosiy muammosi esa servis va raqamli marketingning yetarli darajada integratsiya qilinmaganida ekanini ko‘rsatadi. Shuning uchun strategiyaning markazida “resurs – infratuzilma – xizmat – raqamli savdo – ekologik muhofaza” zanjiri turishi lozim.

Navoiy viloyati uchun 2030-yilgacha rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish vazifasi ham belgilangan bo‘lib, unda Turizm qo‘mitasi, Milliy statistika qo‘mitasi, Ekologiya va iqlim o‘zgarishi milliy qo‘mitasi, Iqtisodiyot va moliya vazirligi hamda boshqa idoralar ishtirok etishi ko‘rsatilgan. Demak, Qizilqum turizmini rivojlantirish faqat turizm tashkilotlarining vazifasi emas; u hududiy iqtisodiy siyosat, ekologiya, transport, raqamli texnologiyalar va madaniy meros muhofazasi bilan bog‘liq kompleks dastur bo‘lishi kerak (7-jadval).

7-jadval. Qizilqum cho‘llarida xalqaro turizmni tashkil qilishning strategik yo‘nalishlari[17]

Strategik yo‘nalish	Mazmuni	Kutiladigan natija	Mas’ul ishtirokchilar
Qizilqum brendini yaratish	“Qizilqum Desert Experience” yoki “Qizilqum merosi va tabiati” kontseptsiyasi	Navoiy viloyatining xalqaro turistik imiji shakllanadi	Turizm qo‘mitasi, viloyat hokimligi, xususiy sektor
Marshrutlar tizimi	Sarmishsoy - Nurota - To‘dako‘l - Qizilqum safarisi - etnoovul marshruti	Turistning hududda qolish muddati va xarajati ortadi	Turoperatorlar, transport tashkilotlari
Infratuzilma va xavfsizlik	Yo‘l ko‘rsatkichlari, dam olish nuqtalari, suv, aloqa, tibbiy va qutqaruv xizmatlari	Xalqaro standartlarga mos xizmat muhiti yaratiladi	Hokimliklar, IIV, sog‘liqni saqlash, investorlar
Raqamli marketing	Virtual turlar, QR-gid, onlayn bronlash, Google/OTA integratsiyasi	Xorijiy bozorlarda ko‘rinish va sotuv oshadi	Turizm qo‘mitasi, IT-kompaniyalar
Ekoturizm standarti	Chiqindisiz turlar, tashrif limiti, ekologik gid, monitoring	Meros saqlanadi va barqaror turizm ta’minlanadi	Ekologiya qo‘mitasi, milliy parklar, mahalla
Kadrlar tayyorlash	Gid, instruktor, etnoxizmat, mehmon uylari uchun sertifikatlashtirilgan kurslar	Xizmat sifati va aholi daromadi oshadi	OTMlar, kasb-hunar markazlari, xususiy sektor

Strategik yo‘nalishlardan eng muhimi — Qizilqumni mustaqil turizm brendiga aylantirishdir. Chunki xalqaro turistik bozorda hududning nomi, vizual imiji va mahsulot mazmuni aniq bo‘lmasa, marketing samarasi past bo‘ladi. Shu sababli Sarmishsoy, cho‘l safarisi, yurt lageri, milliy taomlar, tuya karvoni, qush kuzatish va foto-turizm yagona brend ostida birlashtirilishi maqsadga muvofiq.

Ikkinchi yo‘nalish — marshrutlarni paketlashtirish. Navoiy viloyatidagi alohida obyektlar faqat ekskursiya darajasida qolib ketmasligi kerak. Ular ikki-uch kunlik xalqaro turpaketga aylantirilsa, mehmonxona, transport, ovqatlanish, suvenir, gidlik va madaniy dasturlar bo‘yicha qo‘shimcha iqtisodiy samara yuzaga keladi.

Uchinchi yo‘nalish — raqamli xizmatlar. Xalqaro turist Qizilqum yo‘nalishini oldindan internetda ko‘rishi, marshrutni bron qilishi, xavfsizlik qoidalarini bilishi, elektron giddan foydalanishi va to‘lovni onlayn amalga oshirishi kerak.

To‘rtinchi yo‘nalish — ekologik xavfsizlik. Qizilqumda turizmni rivojlantirish tabiatni saqlash bilan birga olib borilishi shart. Xalqaro tajribada cho‘l turizmida suvdan tejamkor foydalanish, chiqindilarni saralash, transport harakatini cheklangan trassalarga yo‘naltirish, qo‘riqlanadigan hududlarga faqat gid bilan kirish kabi talablar qo‘llaniladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Navoiy viloyati Qizilqum cho‘llarida xalqaro turizmni tashkil qilish va rivojlantirish mamlakat turizmini yangi bosqichga olib chiqishda muhim strategik yo‘nalish hisoblanadi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Qizilqum hududi arxeologik meros, cho‘l landshafti, biologik xilma-xillik, etnografik an’analar va rekreatsion imkoniyatlarni birlashtirgan noyob turistik makondir. Ayniqsa, Sarmishsoy petrogliflari, Oqtog‘ va Qarnabcho‘l buyurtmaxonalari, To‘dako‘l atrofi hamda cho‘l qishloqlari xalqaro turizm uchun yuqori salohiyatga ega.

Birinchi taklif: Qizilqum cho‘llari uchun alohida “Qizilqum Desert Tourism” brendi ishlab chiqilishi va u xalqaro ko‘rgazmalar, raqamli platformalar hamda turistik portallarda targ‘ib qilinishi lozim. Ikkinchi taklif: Sarmishsoy, Nurota, To‘dako‘l va cho‘l safarisini bog‘lovchi kompleks xalqaro marshrutlar yaratilishi kerak. Uchinchi taklif:

17 Manba: muallif tomonidan normativ hujjatlar va ilmiy adabiyotlar asosida ishlab chiqilgan.

cho'l turizmi hududlarida xavfsizlik, suv, aloqa, sanitariya va dam olish nuqtalari bo'yicha minimal infratuzilma standarti joriy etilishi zarur.

To'rtinchi taklif: Sarmishsoy va Qizilqum yo'nalishlari uchun raqamli servislar — QR-gid, virtual tur, onlayn bronlash, elektron xarita va ko'p tilli audiogid tizimi ishga tushirilishi maqsadga muvofiq. Beshinchi taklif: mahalliy aholini turizmga jalb qilish maqsadida mehmon uylari, milliy taomlar, suvenirchilik, tuya karvoni, etnoovul va gidlik xizmatlari bo'yicha qisqa muddatli o'quv kurslari tashkil etilishi lozim. Oltinchi taklif: Qizilqumda turizmni rivojlantirish tabiat muhofazasi bilan uyg'un olib borilib, qo'riqlanadigan hududlarda tashrif limiti va ekologik monitoring yo'lga qo'yilishi kerak.

Umuman olganda, Qizilqum cho'llarida xalqaro turizmni rivojlantirish Navoiy viloyati iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish, xizmatlar sohasini kengaytirish, yangi ish o'rinlari yaratish va hududning xalqaro turistik imijini mustahkamlashga xizmat qiladi. Bu jarayon davlat dasturlari, xususiy investitsiyalar, mahalliy aholi tashabbusi va raqamli marketing birligida amalga oshirilsa, Qizilqum O'zbekistonning yangi xalqaro turizm brendiga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Hayitboev R. O'zbekistonning cho'llarida turizmni rivojlantirish istiqbollari. Monografiya. - Samarqand: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2018. - 144 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 27-apreldagi "2022-2026-yillarda Navoiy viloyati hududlarini kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholi turmush darajasini yanada yaxshilashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 217-son qarori // URL: https://lex.uz/uz/docs/-5988219
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi "Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo'ljallangan ustuvor yo'nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-21-son Farmoni // URL: https://www.lex.uz/uz/docs/-8050769
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni // URL: https://lex.uz/ru/docs/-5841063
5. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. 2025-yilda O'zbekistonga 11,7 million nafar turist kelgan. - 16.01.2026. Elektron manba: stat.uz.
6. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 24-fevraldagi "Ichki va ziyorat turizmini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 100-son qarori // URL: https://lex.uz/docs/-5315060
7. O'zbekiston va Markaziy Osiyo tabiiy geografiyasi atlasi. - Toshkent, 2007.
8. UN Tourism. World Tourism Barometer. - Madrid: World Tourism Organization, 2024.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 30-apreldagi "Hududlarda turizm infratuzilmasini jadal rivojlantirish va sohada loyiha boshqaruvi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-161-son qarori // URL: https://lex.uz/uz/docs/-8167886

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2026. № 5 (2)

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz